

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LALOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
ahová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
száma a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetői
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével
minden nap délután 5 órákor.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 219. szám.

Péntek, szept. 25.

Megyei muzeumok.

Irtá: Dr. Czirbusz Géza.

Nagybecskerek, szept. 25.

A közoktatásügyi miniszterium bőkezű-
sége folytán nemcsak a magyar nemzeti
muzeumnak, hanem az országrészek, sőt
megyei muzeumoknak is bőven jut ki a
szubvencióból. Aki nem muzeológus a szónak
komolyabb értelmében, ennek a kulturális
földművelésnek felettébb örövend. Hogyne?
Egyszerre rugtatjuk fel Magyarországot a
nyugati állodalomok muzeológiai szintjére.
De aki hidegebb fejjel nézi a mi muzeális
készletünket, szakembereink fogyatékos
számát, mellette ismeri és tanulmány tár-
gyává tette az előbbre haladott országok
muzeumait — az bizony tartózkodóbban
viselkedik.

Először is alig van valamire való vi-
déki muzeumunk. A temesvári, kolozsvári,
nagysebzeni, kassai, szombathelyi mu-
zeumok a gyűjtésnek és szervezkedésnek
még csak kezdő stádiumában vannak; a
többi kisebb muzeum helyi fókuszok,
melyek az esetleges vidéki leleteknek a
magyar nemzeti muzeum által kiválogatott
tárgyak kisajátítása után megmaradt csonka
régészeti kincseknek letéteményesei. Min-
denekelőtt törvényt kellene hozni, hogy
valamely ország részben talált tárgyak és
leletek sértetlen állapotban az illető ország-
résznek vagy megyének muzeumába s ne
a fővárosba kerüljenek. Igaz, hogy ott az
áttekintés könnyebb és tanulságosabb
leszen általuk, az is igaz, hogy Hampel
József dr. e fővárosi kisajátítás nélkül
sohasem irhatta volna meg a magyarországi
népvándorlás korszakának archaeológiáját,
de az is igaz, hogy a leletet lelőhelyén
kell bemutatnunk. A nagyszentmiklósi kincs
p. o. gyönyörűen fest Bécsben és Buda-

pesten, de ragyogóbban és tudományosab-
ban festene valamely torontáli muzeumban,
ahol a kutató mindjárt a környék szituáció-
jával is megismerkednék. Budapesten és
Bécsben elvész a régészeti kincsek helyi
patinája, mondjuk anthropo-geographiai
értéke, amint elvész az erdei epernek
erdei zamataja és illata, ha műkerítésbe vándorol
vagy melegházba kerül. Mit érme
Rákóczi sirja Budapesten, hol sobasem járt,
mivelhogy Erdély és keleti Magyarország
volt működési köre, szereplésének szin-
tere? A jeles fejedelmet igen okosan
Kassán a dombra helyezték.

Másrészt hiájával vagyunk még a tu-
dományosan és praktikusán képzett muzeo-
logusainknak. Nem elég erre a jó akarat,
amateurség és dilettáns hív. Tudás kíván-
tatik. Sem az ethnographia, sem a mű-
történelem, sem a história ma már nem
privát passzió többé. Ezek külön tudomá-
nyszakok, melyekre készülni és melyek-
ből vizsgázni kell. A ritkaságok gyűjtésé-
nek kora lejárt. Ha valaki egy-két képhez,
kartonhoz, korsóhoz, lakatos munkához
ért, még nem muzeológus, amint nem
ethnographus az, ki egy csomó népvise-
letet, butort ismer s nem régész, ki néhány
cimert, kardot, pecsétet, karperecet, érmet
látott vagy egy tucat oklevelet és római
feliratot tud megmagyarázni.

Általában beszélnek, senkinek buzgó-
ságát nem akarván megbítenni, sőt ellen-
kezőleg kiemelem, hálával tartozunk a
dilettánsoknak és amatőröknek, kik ingyen,
még elismerésre sem számítván, tisztán
ügyeszetből vállalkoznak a vidéki mu-
zeumok talpra állítására, a semmiből való
előteremtésükre; oly munka ez, mely nem
kicsinylést, hanem a legnagyobb foku elis-
merést, becsülést érdemli meg. Ezért ne

tessék szavaimat és intenciómat félreérteni.
Csupán muzeális elmaradottságunkat aka-
rom ezzel ecsetelni. Kezdetben, hja! azzal
és azokkal kell beérnünk, amink van.

Legyenek tehát muzeumi gyűjtők,
jőtevők, amatőrök és dilettánsok, alakul-
janak a megyékben muzeumok. Csak arról
van szó, hogy rendszeresen gyűjtsenek s
ismerjék a külföldi muzeumok berendezé-
sét. Pld. hogy valaki Délmagyarországon
néprajzi muzeumot csináljon, nem elég,
hogy a szerb osztály rendezésénél meg-
nézze a belgrádi ethnografiai muzeumot,
de ismernie kell a szerajevói sokkalta gaz-
dagabb és rendszeresebb gyűjtést; ismernie
kell a horvát gyűjteményeket, a bécsi,
lipcei, berlini stb. ethnog. muzeumokat.

Városi, megyei muzeumok rendezésé-
nél lehetetlen mellőznie Bréma, Achen,
Nürnberg, Brüssel, Lucern, Zürich, Bern
stb. városi gyűjteményeit. Másrészt feles-
leges p. o. Kassán a Tatra különleges-
ségeinek bemutatása, mikor ugyis Tatra-
muzeum van Kézsmárkon s Iglón, főlös-
leges a kolozsvári néprajzi gyűjtés, mikor
Szében, Szamosujvár többet bír ezekből
felmutatni. Most következik a tételelem:
fölősek a megyei muzeumok, ha van az
illető ország résznek (Dunántul, Felvidék,
Alföld stb.) központi muzeuma. Ha pedig
mégis állítanak az egyes megyék muzeumo-
kat, első sorban megyéjük viszonyait tart-
sák szem előtt, azután a szomszédmegyék
gyűjtéseit mellékeljék, legalább utánzás-
ban, miként a nürnbergi Germán Muzeum
teszi, csak ezek után legyen gondjuk az
egész országra, vagy ország részre értékes
tárgyak összeállítására.

Mindezt jó tudni oly városokban, hol
muzeumokat létesítenek. Nemzeti és kul-
turális ügy lévén a muzeum, közügygyé

A „TORONTÁL“ tárcája.

Az indiai rum.

— Hová mégy, Marthe?
— Helént keresem fel; néhány nap óta
gyengélkedik, nagyon aggódom szegénykéért.
— Sajnálom pedig, hogy nem leszel itthon,
egy barátomat meghívtam teára.
— Ugyan kicsodát?
— Ferdinandot.

Marthe elsápadt, forgott vele a világ, úgy
érezte, hogy mindjárt eszméletlenül fog össze-
esni. Élete első találkájára indult Ferdinandhoz.
Kémlelve nézett férjére, vajjon mindent tud-e
vagy a véletlen műve a meghívás? A férj, anélkül
hogy észrevenné felesége zavarát, folytatja:

— Egy orvos-kollégámtól valami kitűnő
indiai rumot kaptam. Amint jöttem a klinikáról,
találkoztam Ferdinanddal. Tudom, hogy ő nagy
szakértője minden inyencségnek, finom falatok-
nak — mondtam neki, hogy jöjjön fel ma teázní,
kipróbáljuk a rumot.

— Ha kívánod, itthon maradhatok.
— Igazán megköszöném, szeretnék egy
kellemes estét tölteni itthon, Ferdinand kedves,
jó fiu. Te, Marthe igazán nagy szerencséje van
az asszonyoknál?

— Én nem tudom. Igazán nem is érdekel
az ő szerencséje.

— No, no, fiaeskám, az ilyen szerencsés
fickók érdeklik a fiatal asszonyokat.

— Ugyan, Enrico csak nem lettél féltékeny
a te jó barátodra?

— Én féltékeny? Nem az én teóriám az,
hogy minden férj, akit megcsalnak, meg is ér-
demli azt.

— És ha egyszer én megcsalnálak? —
kérdi Marthe feldokló remegéssel, pedig igyek-
szik közönyösen feltenni a kérdést.

Megérdemelném én is, — feleli komoly
nyugalommal Enrico, mint akinek fogalma sincs,
hogy óra-mutató rövid utja hiányzott csupán,

hogy ő se beszélhessen elfogulatlanul a megcsalt
férjekről. Elég lett volna egy pillantás Marthe
öltözésébe félórával ezelőtt s tapasztalt szem
mindent megértett volna. Könnyű, habos, hófehér
selyem batizt ingecske, rózsaszín szalaggal, a
cipke-betétes, apró, leheletszerű drága valami,
himzett selyem-harisnya, pár csöp fehér ibolya a
szalagos corsetten — nem Helén látogatására
készül így a fiatal asszony, hanem az első talál-
kozóra, hol forró, rejtelmes izgalomban lehull a
puha szőnyegre a sok, illatos, édes kis batizt . . .

Nem szerette Ferdinandot, de izgatta an-
nak ellenállhatatlan hite, vakmerősége, barát-
nőinek sok csacska meséje s egy este már úgy
érezte, hogy nem tud többé ellenállani a forró
szavaknak, megígérte a találkozót. Csak egyszer,
csak egyetlen egyszer akart találkozni.

Csengettek. Ferdinand jött. Az orvos szívé-
lyes kézzorítással sietett elébe s nemsokára ott
ültek hárman a családi ebédlő derült világításá-
ban, hol a falról a doktor szüleinek olajfestett
arképeről két becsületes szempár tekintett le a
régiek naiv, bizalmas tekintetével.

Az orvos a mai esküdtzéki tárgyalásról
kezdett beszélni, az egész város arról beszélt.
Féltékenységi dráma volt. Az udvarló gyáván
elárulta a nő legintimebb titkait, csak hogy
meneküljön.

— Az a férfi, — mondta Ferdinand —
hitvány fickó. Egy igazi ember meghal, megöli,
vagy megölet magát, de kedvesét nem árulja el.

— Téved, Ferdinand. Mint orvos ismerem
az embert. Legerősebb ösztön az életfentartás
ösztöne. Elvben szép a hősiesség, de gyakorlat-
ban nem érvényesül. A férfi legtöbbször hős,
ha vele szemben egy fiatal nő áll s a félhomá-
lyos szoba egy édes órát ígér, — de a hősi-
ség menten eltűnik, ha a nőt felváltja a bizo-
nyos halál, mely elől csak egy menekülés kínál-
kozik, az imádott nő elárulása.

Ferdinand gúnyosan mosolygott.

— Én meghalnék, ha arra kerülne a sor,
de számat árulásra kinyitni nem tudnám. Nem

dicsékvésképpen mondom, de ez már az én ter-
mézetem. A nő előttem szentség, a szerelme a
legfenségesebb áldozat.

— Marthe gyengén megremegett, kéjesen
szivta magába a könnyedén odavetett szavakat.
Az orvos felbontotta az indiai rumos üve-
get, kis pohárkába töltött.

— Izzelje meg ezt Ferdinand, kíváncsi va-
gyok, mit szól az aromájához?

A fiatalember felhajtotta és csettintett egyet:

— Fejedelmi rum!

— Igaza van. Fejedelmi dolog. Az indiai
rájak legrettenetesebb mérge.

Ferdinand felugrott.

— Ön tréfál? Méreg?

— Igen. Ma kaptam a klinikán kísérlet cél-
jaira. Egy csöp feloldva egy liter vízben már ha-
lált idéz elő. A szervezetben nyoma nem marad.
Agyszélhűdést idéz elő, biztosan öl. Ne mozdul-
jon. Ellenmérge Európában nincs. Hatását
csupán egy indiai kollégám ismeri, ki e pil-
lanatban az Océán tulsó tuloldalán tartó-
zkodik, önnök még pontosan ötvenöt perce van
hátra az életből. Mondom, ne mozduljon, siet-
teti a mérge hatását. Az ellenmérge zsebemben
van, de felkézze leütöm önt, mint egy kutyát,
mert az erősebb én vagyok. Az erősebb férfi, az
erősebb him, fiatal uracsám. Egyetlen ut áll ön
előtt az élet felé . . .

— És az?

— Ha bevall mindent. Ha bevallja, hogy
ez a nő már barátainak is kedvese volt, ha
bevallja, hogy ez a nő önnel már számtalanszor
találkozott!

— Uram, az Istenért, ne követeljen ilyen
képtelenséget.

— Barátom, már csak harminc perce van s
az ellenmérge az utolsó percekben nem bizonyos!

Pillanatnyi tragikus csönd. Marthe önkí-
vületben mered önmaga elé, Ferdinand homlokán
gyönygyocseppekben jelenik meg a halálfelelem.

— Barátom, már csak huszonöt perc!

— Uram, bevallok mindent. Felesége két

kell azt tenni. Nem helyi, személyi vagy egyéb figyelemességek, hanem tisztán a kulturális cél legyen a mértékadó, az egyedüli vezérmotívum.

Ezért éppen nem haszontalan, meddő dolog hírlapi felszólalásokat is figyelemre és komoly megfontolásra méltatni. Ez nem alterálja a notabilitások elhelyezését, — csak legyen ki nevük alatt és helyettük dolgozik. Még pedig jól.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. szám) minden nap reggel 6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 7-ig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

Szeptember 30. Városi közgyűlés.
Október 5. Közig. bizottság ülése.
Október 5., 6. Megyei áll. vál. ülés.
Október 7. Számonkérő tisztizték.
Október 8. Rendés őszi közgyűlés.

Szeptember végén.

Közismeretű dolog, hogy a magyar glóbus klímájának legkelembesebb évszakasza a szeptember. Falun, városban, mindegy az. A kurtuló napok annyi s oly érett gyönyörűséget nyújtanak, a kék levegőben uszkáló bikanyáltól a koraőszi der-hajnalig, hogy azt se május virágnitő ifjúsága, se a vérforraló nyári hevedelem el nem éri, fölül nem mulja.

Felhőtlenül borul e büvös világra a világos kék ég, melyen aranyos, de nem égető lévséggel sugárik szét a napnak már gyengülő tüze. Ritkul a fák lombja, megaszott, lehervadt levelek hulldogálnak alá száraz zizegéssel. A hervadás, elmulás költészete sajátos enyhe illattal lengi át az erdőt, mezőt. Pirosba fordul a vad szőlő haragos zöldje, mozgásban a levegő, levélzugás, őszi vándorlásra gyülekező madarak csapatos szárnyverdesése, a feltámadó szél nagy hullámai a tenger mormolásához hasonlatos összhangot teremtenek.

Valamely édesbű hangulat szállja meg az álmodozó lelket.

Ilyenkor stilszerű, hogy fölkeresse az ember gyermekkorának emlékeit, azokat az enyésző lábnyomokat, melyeket zivataros, küzdelmes, csalódásokban, keserűségben gazdag évek hosszú sorának lehullott, ott hervadt levélrétegei takartak immár be jötevé feledéssel.

Most a kisváros minden utcájának, rej-

év óta kedvesem. Nemcsak az enyém, összes barátait elcsábította.

— Becsületszavára!

— Becsületszavamra!

— Gyalázatos, nyomorult! — hallatszott a kétségbeesés kiáltása Marthe ajakáról.

— Óh, dehogy, Marthe, csupán egy közönséges, gyáva emberke. Gyere az asztalhoz, jól tudom, tiszta vagy, soha a mai napig nem gondoltál bűnre. Igyuk meg e jó rumos teát, mielőtt kihül.

S az indiai rumból néhány kanálnyi öntve teájába, derült mosolylyal kezdte azt kanalazni.

— Enrico, a méreg!

— Nem, Marthe, ez nem méreg, derék, jóra való polgári rum. Ha Ferdinand barátunkkal igazán komoly ügyem lett volna, nem fordultam volna méreghez. Ez elég lett volna.

És súlyos öklét csendesesen lebecsátotta az asztalra. Ferdinand némán felállott. Cingár, karsu, elegáns alakja megrokkant, olyan hitványának, jelentéktelennek látszott az előbbi uracs. Haja homlokába hullott s esetlenül állott az orvos előtt:

— Uram, rendelkezésére állok.

Az harsogó nevetésbe tört ki, joviálisan magához ölelte a fiatal embert, a hátára esakodott:

— Hagyjuk, édes fiam az ilyen csacsiságot, menjen haza, pihenje ki magát, egy kissé erős volt a tréfa. Nem tudtam, hogy ilyen gyenge ember.

Ferdinand kisompolygott a szobából, becsukódott utána az előszobaajtó. Enrico szerelmesen emelte fel a zavartan piruló fiatal asszonyt, miközben fülebe sugta:

— Fáradt vagy, édes, segítsek levetni a ruhádat.

Órák mulva fáradtan bontakozott ki Marthe férje öleléséből.

— Mikor fogunk teázni kettésben megint, Marthe?

Az asszony hízogva dörzsölte szöke fejét az orvos arcához:

— Minden este, Enrico. **Francesco Maud.**

tett, piszkos zege-zugának fölelevenednek a gyermekkor költészetéhez tartozó apró mozzanatai: annyi idő multán alig is kibetűzhető értelme, jelentősége.

Földi anya szülötte talán nem is gyűjthet magának becsesebb kincstárat, mint a visszaemlékezését.

Mindenestől elfér az agynak egy kicsiny rekeszében; a belőle származó öröm, bánat, lelki felindulás évről-évre intenzivebb érzékenységgel megújodik.

Kedvező talaja az olyan, világtól elmaradt fészek, melynek képén jóformán nyomot se hagy a lázasan rohanó kor.

Girbe-gurba utcák, mohlepte duplatetejű, apró ablaku házak, kikönyöklő vaskosárral oldalukon védképp ellenállottak az emberi felvilágosodás, technikai tökéletesedés földrongető zivatarainak.

Még a villamos láng is olyan szemérmes homályosan pislog köztük, mint valamely lobbadozó siri méceses.

Az emberek, akik innét ki sem mozdulva éltek végig a maguk boldogságos vagy nyomorúságos életét, ma is ugyanazok, vagy annyira változatlanok arcbán, viseletben, szokásban, hogy észre se venni náluk a nemzedékeknek egymást követő váltakozását.

Valamely testületi halhatatlanság uralkodik itt, függetlenül az elmuló egyéntől. A típus örökké él, ami az egyesnek talán nem volna se jó, se kívánatos.

Hiszem és vallom, hogy az összes eddig fölaltalt életbölcseleti rendszerek közt a leg-tökéletesebb az ugynevezett túlélesi rendszer.

Bizonyos, lehető tág határok közt határozottan érdemes a mi szemünkkel látni a napot, holdat s egyéb más csillagokat.

Az általános emberszeretet melegágya a hosszas élettapasztalás, kiterjedt emberismeret, mely olyan játékot enged a fensőbb szimpátiának, hogy végtére elvonatkozhassék az egyéneknek félszégeiktől, fogyatkozásaitól.

Ez az érett, tisztult felfogás, éles ítélet és önzéstelen rokonérzés az élet szeptemberének legdrágább, legizesebb gyümölcse.

Sokáig élni ezzel az érettséggel nyilván a legjobb, amit az élet egyáltalában adhat.

Hanem örökké élni, hogy mindaz elpusztuljon, kivesszen az ember mellől, ami valaha szívének kedves, szellemének izgató vala, az már sok volna a jóból.

Mihelyest az embertől elmúlik az a nemzedék, mely őt a létben megelőzte, a szülője koporsójánál megérzi az enyészést nagy fuvaltatást.

A gyász fájdalmába az önző megrettenés vegyül, most én következem.

Hja bizony, életkedvtől duzzadó felebarátom, most te jössz a tűzvonalba s utánad most térdeiden lovagló, vagy bölesőjében hanykódó csemetéd.

Nem is lehet egyéb orvosságot találni e kezdetben megrendítő bizonyosság ellen, mint éppen a megszokást.

Nemcsak a hervadó természetben, hanem az emberi életben is költői, gyöngéd, gyümölcsös az ősz s a derűs, bár fogyó hevű szeptemberből könnyebb szívvel esik az álomszerű, észrevétlen átfordulás a védképp való elenyészés dermesztő, havas telébe.

—x.

— **Személyi hír.** Botka Béla főispán, ki néhány napig Budapesten időzött, tegnap este visszaérkezett Nagybecskerekre.

— **Hitelesítő közgyűlés.** A szeptember 22-én tartott rendkívüli megyei közgyűlés hitelesítő aktusa ma délelőtt volt. Hitelesítők Bobor Gyula, Kaufmann István, Szabó Kálmán és dr. Klein Mór voltak.

— **Tanácsülés.** Nagybecskerek város tanácsa ma délelőtt 11 órakor Strosz Béla városi főjegyző, polgármesteri helyettes elnöklésével ülést tartott, amelyen kisebb jelentőségű folyó-ügyeket tárgyaltak.

— **Kitüntetett tanítónők.** A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület annak idején Kókics Leonka románpetrei ovónőnek az egyesület jutalomdíját, Magenbauer Fanny románpetrei áll. elemi iskolai tanítónőnek pedig az egyesületi díszoklevelét adományozta a magyar nyelv sikeres oktatása körül szerzett érdemeik elismeréséül. A kitüntetéseket, mint lapunknak

jelentik, most hétfőn adta át Románpetrén Radonics Gyula alibunári járási főszolgabíró ünnepies formában. A főbíró szép beszédet intézett a két tanítónőhöz, akik meghatottan 'öszönték meg a kitüntetést és az elismerést.

— **Oswald Antal jubileuma.** Városunkban bizonyára még nagyon sokan fognak emlékezni Oswald Antalra, a szerb egyházi dalárda jeles karnagyára, akinek itteni működése alkal-mával nem egy kitűnően sikerült, élvezetes zenei estben volt része a nagybecskereki közönségnek. Óbecséről vesszük most a hírt, hogy Oswald, aki most az újvidéki szerb színtársulat első karnagya, társulatával most Óbecsén időzik s ott e hó 28-án ünnepli meg karnagyi működésének 25 éves jubileumát. A jeles és széles körben ismert zenész jubileumára több énekhar utazik Óbecsére, többek között a nagybecskereki szerb egyházi dalárda is Pánics Dániel városi tanácsos vezetésével, hogy részt vegyenek az Oswald jubileuma alkalmából rendezendő ünnepeken.

— **Az ügyészség fűtése.** A nagybecskereki kir. ügyészség közhírré teszi, hogy a nagybecskereki kir. ügyészség hivatali helyiségeinek 1909. évi fűtéshez szükséges mintegy 128 mm. porosz kőszén, továbbá a nagybecskereki kir. fogház helyiségeinek 1909. évi fűtéshez szükséges mintegy 621 mm. porosz kőszén és 10 köbméter bükk kemény tűzifa biztosítása és szállítása érdekében folyó évi október hó 15-én d. e. 10 órakor a kir. ügyészségnél (II. emelet 96. ajtó szám) árlejítés fog tartatni, amelyen az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek. A tűzifa és kőszén szállítására vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy zárt és lepecsételt borítékban elhelyezett s 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlataikhoz a vállalati összeg 5%-ának megfelelő készpénz vagy óvadékképes értékpapiroknak a budapesti m. kir. állampénztárnál vagy bármelyik m. kir. adóhivatalnál történt letételéről a hivatalos nyugtát mellékeljék. A tűzifára, valamint a kőszénre nemük szerint felsorolva kell ajánlatot tenni. Az ajánlati minta és a szállítási feltételek a nagybecskereki kir. ügyészségnél naponta d. e. 9-12 óráig megtekinthetők és lemásolhatók. Az ajánlat borítéka a következő felirattal látandó el: „A kir. ügyészség vezetőjének Nagybecskerek. Ajánlat a 4909/kü. 1908. sz. versenytárgyalási hirdetésben kiírt tűzifa és kőszén szállítására.” Az ajánlatok legkésőbb 1908. évi október hó 14. napjának d. e. 12 órájáig adandók vagy küldendők be. A versenytárgyalásban csakis magyar honos kereskedők vagy iparosok vehetnek részt és a szállítás egy vállalkozónak vagy egyetemlegesen kötelezett társ-vállalkozóknak fog kiadatni. A kir. ügyészség vezetője, illetve annak felettes hatósága a beadott ajánlatok felett szabadon dönt s ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

— **A könnyelmű élet vége.** Egy lejtőre került fiatalember dobta el magát az életet tegnap, revolvergolyóval egyenlítőn ki azt a tartozást, amelybe a könnyelmű élet, az örökös dinomdánom s a szenvedélyek vitték. Kristóf Józsefnek hívják a szomorú véget ért fiatalembert, aki mint elárúsító volt alkalmazva Eckstein János nagybecskereki szállítónál, a szabadkai márványipar részvénytársaság itteni képviselőjénél. A rendőrség adatai szerint a 32 éves fiatalembernek meglehetősen zajos mult áll a háta mögött. Néhány évvel ezelőtt mint kereskedősegéd kezdte meg pályáját itt Nagybecskereken. Ezt a pályát azonban hamarosan meguntta, ott is hagyta s rövid idő alatt a vasuthoz ment, ahol az állomás-előjáróságig vitte. Azonban itt sem volt sokáig maradása s valami differenciák miatt ott kellett hagynia a szolgálatot. Sok hányódás-vetődés után ismét visszakerült Nagybecskerekre, időközben meg is nősült, de kicsapongó életmódja miatt a felesége is elhagyta. Az utóbbi időben Eckstein Jánosnál volt alkalmazva s főnöke az egész sirkőüzletet reábizta a különben ügyes fiatalemberre. Kristóf azonban annyi keserves tapasztalat után sem birt szabadulni szenvedélyeitől, amelyek azután az anyagi romlásba kergették s mint már ily esetekben rendszeren be szokott következni, Kristóf is idegen pénzhez nyult, hogy megszokott életmódját folytathassa. A sikkasztásnak természetesen hamarosan a nyomára jöttek s főnöke tudtára adta, ha rövid határidőn belül a hiányzó pénzt nem fogja megtéríteni, ugy bünvádi feljelentést tesz ellene. Minthogy pénzre nem tudott szert tenni, hogy a hiányzó két-háromszáz koronát pótolja, a büntetés elől a halálba menekült. Tegnap délután 5 óra tájban ugyanis az Alkotmány-utca 6. szám alatti lakásán revolverrel halántékán lőtte magát s nyomban meghalt. A lövésre természetesen összeszaladt a ház nép és

TÁVIRATOK

Szögyény a királynál.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szögyény-Marich László berlini nagykövetségünk ma Budapestre érkezett. A nagykövetet a király délelőtt 10 órakor félőrai magánkihallgatáson fogadta. Szögyény a délelőtt folyamán még meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt is.

A spanyol király Budapesten.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Végleges megállapodások szerint Alfonz spanyol király és neje október elsején délután 3 órakor érkezik Budapestre. Az egész utvonalon, amelyen a királyi pár elhalad, katonaság fog sorfalat állani.

A bolgár fejedelmi pár elutazása.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Szombathelyről sürgönyzik, Ferdinánd bolgár fejedelem tegnap este Budapestre ideérkezett s ott megszemlélte huszárezredét. A bolgár fejedelemasszony nem jött Szombathelyre, hanem Budapestre Bécsebe utazott s ott várja be férjét.

Kossuth Ferenc Aehrenthalnál.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A tegnapi nap folyamán Aehrenthal báró közös külügyminisztert meglátogatta Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter is s hosszabb ideig tanácskozott vele.

A német császár Ferenc Ferdinánd trónörökösénél.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Berlinből sürgönyzik, a német császár október végén meglátogatja Ferenc Ferdinánd trónörökösét a Duna melletti Eckartsau kastélyában. A trónörökös itt a császár tiszteletére vadászatot rendez. A császár két napig marad itt s az első nap szarvasvadászat lesz, a második napon pedig a Dunán vízimadarakra rendeznek vadászatot.

A bankkérdés.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kornfeld Zsigmondnak a bankkérdésben tett ismeretes nyilatkozatát igen különbözőképpen magyarázták úgy a politikai körökben, mint a sajtóban. Most egy újságíró megkérdezte Kornfeldet, hogy a kommentárok közül kiknek van voltaképpen igazuk, a mire Kornfeld kijelentette, hogy ő előnyösebbnek tartja a közös bankot s erről majd egy újabb részletes nyilatkozatot fog tenni.

A berlini sajtókongresszus.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Berlinből sürgönyzik, a nemzetközi sajtókongresszus tiszteletére ott tegnap a zoológiai kertben nagy bankett volt, amelyen a kongresszus tagjai teljes számmal vettek részt, azonkívül több állami és városi méltóság is megjelent. A lakomán az első felköszöntőt Schweitzer kongresszusi alelnök mondta a német császárra.

Az osztrák miniszterek otthon.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Beck báró osztrák miniszterelnök és Aehrenthal közös külügyminiszter ma reggel visszaérkeztek Budapestre.

Az új református püspök beiktatása.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A tiszántúli református püspökké megválasztott Erős Lajost, mint Debreczenből jelentik, október elején fogják beiktatni a püspöki székbe.

Az orosz külügyminiszter Olaszországban.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Rómából jelentik, Iswolsky orosz külügyminiszter szeptember 28-án, hétfő Desioba érkezik, ahol találkozni fog Tittoni olasz külügyminiszterrel. A találkozáson részt vesz a római orosz nagykövetség Murawiew is. Az orosz külügyminiszter két napig marad Desioban, azután Tittonival Racconigibe megy, ahol az olasz király kihallgatáson fogadja. Innen Iswolsky még ugyanaznap este visszautazik Oroszországba.

Képviselőválasztások Törökországban.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a török képviselőválasztások a most szombaton kezdődő Ramazan hónap után lesznek. A választásokra vonatkozó előkészületeket a török kormány nagyrészt már befejezte.

A kolera.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Szentpétervárról sürgönyzik, tegnap ott 340 újabb megbetegedés történt, míg a betegek közül százhuszonhatan haltak meg.

Az amerikai elnökválasztás.

Budapest, szept. 25. (A „Torontál“ eredeti távirata.) New-Yorki jelentések szerint óriási előkészület folyik ott a november 3-dikán megejtendő elnökválasztásra. Az elnökségre két komoly jelölt van: Taft és Bryan, de hogy a kettő közül melyik lesz az elnök, azt ma még megjósolni nem lehet.

Határidő üzlet.

Budapest, szept. 25. (A nagybecskerekeli Lloyd-társulat távirata.) A mai tözsdén déli záratkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre 1908.) . . . 23 10— —
Buza (április 1909.) . . . 23 68— —
Rozs (októberre 1908.) . . . 18 64— —
Zab (októberre 1908.) . . . 16 04— —
Tengeri (októberre) . . . 14 76— —

Közgazdaság.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskerekien 1908. évi szeptember hó 25-én megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	10 90 korona
kétszeres	„	7 50 „
rozs	„	8— „
árpa	„	7— „
zab	„	7— „
kukorica	„	7— „
repce	„	15 50 „
széna I.	„	8— „
„ II.	„	7— „
szalma I.	„	4— „
„ II.	„	3— „
burgonya 1 kgr.	„	— 10 „
disznóhus I.	„	1 80 „
„ II.	„	1 70 „
juhhus	„	1 04 „
sizr	„	1 68 „
marhahus I. 1 kgr.	„	1 46 „
„ II.	„	1 36 „
borjúhus I.	„	1 80 „
„ II.	„	1 90 „

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyiltér.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.)



Etvágytalanságot megszüntet a rohitschi „Styria-forrás“ (gyógyhatású víz). Borhoz, cognachoz stb. „Tempel-forrás“ ajánlatos.

Magyarországi főraktár:
HOFFMANN JÓZSEF Budapest
V., Báthory-utca 8.
Kittűnő gyógyszer Orvosilag ajánlva!

a szomszédok, kik nyomban orvost hoztak, ez azonban már csak a beállott halált konstataálta. Szobájának asztalán gazdasszonyához, barátaihoz, mostoha szüleire és egy a rendőrséghez címzett levelet találtak, mely utóbbiban azt mondja, hogy saját kezével vetett véget hányatott életének és kéri a hatóságot, hogy ne boncolják fel holttestét, amire tényleg nem is volt szükség. A holttestet a rendőrség a halottaskamrába szállította, ahonnan holnap délután fogják eltemetni. Az öngyilkost szülein kívül felesége és két gyermeke gyászolja.

— **A hó szállótermés.** A nagyszentmiklósi járás állami gazdasági tudósítója jelenti lapunknak:

Az idei hó szállótermésnek, illetőleg a must alacsony árának már mutatkozik a következményei. Több szállóbirtokos a beültetett szállóterületeket felszántani szándékoznak, mert a költséges szállógazdálkodás ilyen alacsony árak mellett nem fizeti ki magát.

— **Az más.** A: Rémes ez az asszony. Nem birom ki vele tovább.
B: Akkor hát válj el tőle.
A: De hisz nem az én feleségem.

Egy népszerű. A „Moll-féle sósborszesz“ által a betegeknek egy époló gyógyhatású, mint olcsó szer nyújtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kéréndő az ö gyári jelvényével és aláírásával. (d)

Színház, irodalom.

* **Polgár Károly színtársulata**, mint lapunknak Verseczről jelentik, ott e hó 29-ikén fejezi be mindvégig nagy tetszéssel kísért előadásait s 30-ikán Nagybecskerekre érkezik. Ugyanekkor jön meg a temesvári 29-ik gyalogezred zenekara is, amely a nagybecskerekeli színházi évad alatt a zenekari kíséretet és a közzenéket fogja szolgáltatni. A színtársulatnak, mint már említettük, több új tagja van, így: Barna Andor opera, operette és tenorénekes, Virányi Sándor operette énekes és siheder, Radványi Dezső opera és operette baritonénekes, Halasi Béla jellem- és apaszínész, Pataky Vilma operette szubrettprimadonna, B. Fehér Laura anya és társalgási színésznő, Halasi Mariska hősnő és szalonszínésznő és Serfőzi Etel operette és vígjátéki komika. Az igazgató az évad alatt előadhatja a fővárosi színházak összes újdonságait, köztük a Csókkirály, Tatárjárás, Hollandi leány című operetteket, a drámák közül a Császár katonáit, a Hálás utókor-t, A forradalmár-t, A gyermek et, Acélkirály-t stb. s azonkívül több bohózatot. Szóval a társulat friss és változatos műsort ígér s így az őszi színiévad élvezetesnek ígérkezik.

* **Új szemle.** Blaskovics Sándor kiváló folyóirata 18-ik, legújabb száma a következő tartalommal jelent meg: A nagy hadgyakorlatok, írta Balogh Pál. — Az 1875-ik évi Tisza-féle fuzió története, írta dr. Oláh Gyula. — A Máv. reformja, írta Csoőr Gáspár. — Jan a szilvafaágon, írta Abonyi Árpád. — Hogy született a Hatvanhét, írta Krónikás. — A „Holnap“ hazugsága, írta Traveller. A folyóirat megjelenik minden hó 1-én és 15-ikén. Előfizetési ára negyedévre 6 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-utca 23.

Törvénytörvények.

§ **Az esküdtzéki tárgyalások.** Az esküdtzéki tárgyalások őszi ciklusát nem október 5-én kezdik meg, amint tervezve volt, hanem október 6-ikán, kedden, mert 5-ikén az izraeliták hosszú napja van.

§ **Két ökröt két esztendő.** Lujanov Dusán számosi gazdától még 1905. szeptember havában elloptak két ökröt nyolcszáz korona értékben. A tolvaj nem került kézre, de a csendőrség ki nyomozta, hogy az ökröket Miklya Misa hirdet szefkerini tolvaj adta el Schiller Mátyás mézszárosnak ötszáz koronáért, aki az egyik ökröt le is vágta. Miklya a rendőrség előtt sehogysem tudott magyarázatot adni afelől, hogy honnan szerezte a két ökröt, sőt tagadta, hogy azokat ő adta volna el Schiller Mátyásnak. A pancsovai büntetőtörvény szerinti ismételt büntetett, rovott multu tolvajt orgazdaság miatt két esztendőre börtönre ítélte. Ezt az ítéletet tegnap helybenhagyta a temesvári királyi ítélőtábla is.

907/1908. sz.

879-3.1

Árverési hirdetemény.

Közhirre tételik, hogy az aurlházi **nagykorcsma melléképületeivel** együtt f. évi okt. hó 1-én d. e. 9 órakor Aurélháza község tanácstermében tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött szóbeli nyilvános árverés útján 1909. évi január hó 1-től kezdődőleg 3 (három) évre fog bérbe adani.

Kikialtási ár évi 400 korona, melynek 10%-a bánatpénzül készpénzben leteendő. Aurélháza, 1908. évi szeptember 24.

A községi előljáráóság.

536/1908. sz. A nagybecskereki járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetemény.

Kistorák községben lemondás folytán megüresedett **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása évi 1000 kor. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy felszerelt kérvényeiket **1908. évi okt. 20-ig** alólirotthoz nyújtsák be.

A választás határnapját később fogom kitűzni.

Nagybecskerek, 1908. évi szept. 22.

Lowieser Imre,
főszolgabíró.

876-3.2

1159/908. sz.

877-1.1

Hirdetemény.

Rudolfsgnád község előljáráóság köz-
hírré teszi, hogy a **f. hó 26-ára** kitűzött **szénaárverés** más irányú intézkedések folytán elmarad.

Rudolfsgnád, 1908. évi szept. 23.

Előljáráóság.

Az Alkotmány-utcai 637/15. sz. házban több kisebb és nagyobb

lakás

azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalá-
ban lehet.

766-x.16

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-utca 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellék-helyiségekkel, villanyvilágítással és nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNE BRÁJER MÁRIA.

(531-x.26)

RÁMPÁS

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Literje 36 krajcár.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a ház mesternél).

822-x.10

**Egy világosan gondolkodó fő**

a hasznára tudja fordítani mindazokat a találmányokat, melyeket a kémiai tudomány az élelmiszerek terén tett.

Dr. Oetker sütőpora a 12 fillér, helyettesíti az élesztőt és tortákat, valamint minden más süteményt és tésztát könnyebbé, nagyobbá, jobb ízűvé és könnyebben emészthetővé teszi.

Dr. Oetker pudingpora a 12 fillér, tejjel felfőzve kitűnő ízű és olcsó utóétket képez kicsinyek és nagyok számára.

Dr. Oetker vanillacukra a 12 fillér, csokoládé, pudingok, tej, sanceok és krémek vanillirozására szolgál tökéletesen pótolja a különben drága vanillashote-t. Egy csomag tart 1 ma megfelel: 2-3 shot jó vanillának.

Minden egyes csomagot pontos és kimerítő használati utasítás van. Kapható **ugyszóiban minden gyarm utaru és fűszerkereskedésben.** Receptkönyven.

787-26.3

DR. U. OETKER, BIELEFELD ÉS BÉCS.**Vonatok érkezése és indulása**

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:a) **A nagybecskereki pályaudvarra:**

Temesvár, Verseez, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.

Pancsováról: délután 5 óra 49 p.

Budapest-Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.

Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 47 perc.

Budapest-Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) **A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:**

Zombolyáról, Verseezről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.

Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.

Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 15 perc.

Császtelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 1 óra 29 p.

Indul:a) **A nagybecskereki pályaudvarról:**

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.

Szeged-Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.

Szegedre: (motorkocsi) délután 1 óra 15 perc.

Nagykikinda-Budapestre: reggel 8 óra 7 p.

b) **A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:**

Zombolya, Temesvár, Verseez: délután 4 óra 35 p.

Temesvár, Verseez, Antalfalva-Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.

Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.

Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.

Császtelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.

Módosról-Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.

Temesvárról-Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.

Módosról-Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.

Zombolyáról-Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

Hordó szűke miatt, hordók beküldése mellett

a folyó évi szüretre

literenkénti 56 fillér árban

előjegyzéseket elfogadok.

A szüret, melyen **valódi tokajvidéki számorodni** készüli, október 18-án kezdődik.

Szathmáry Kálmán

tulajdonos

867-3.2 **Tócsva (Zemplénmegye).****MÉRLEGKÉPES****KÖNYVELŐ**

elvállal olcsó díjazás mellett délutáni és esti órákra könyvelést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e lap kiadóhivatala szolgál.

**BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ**

KITŰNŐ HATÁSÚ VESÉ- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTESÍTETT rendkívül üdítő asztali viz.

ÜDÍT GYÓGYIT!**ORVOSILAG AJÁNLVA!**

lvógyómódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemé-
dence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a lég-
utak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatá-
sának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereki főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható
Schlesinger D. fűszerkereskedésben (a főpostával szemben), minden
fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 791-153.127

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.